

Správa zo študijnej návštevy

Jednou z aktivít Národného koordinátora Európskeho programu vo vzdelávaní dospelých v roku 2022 bolo zorganizovanie študijnej návštevy členov Národnej siete pre základné zručnosti a na podporu implementácie európskej iniciatívy Cesty zvyšovania zručností (Upskilling Pathways) v organizácii Geschäftsstelle Erwachsenenbildung vo Viedni. Návšteva sa zrealizovala dňa 25. 10. 2022 a zúčastnili sa jej nasledujúci členovia: Ľubica Gáľlová, Katarína Šmálová, Alena Štefániková (ŠIOV, úsek celoživotného vzdelávania), Juraj Vantuch (ŠIOV, ReferNet) a Michaela Mudroňová (Človek v ohrození, n. o.). Cieľom podujatia bolo získať aktuálne informácie o implementácii celoštátnej rakúskej iniciatívy na podporu vzdelávania dospelých s dôrazom na rozvoj základných zručností „Initiative Erwachsenenbildung“ a tiež umožniť výmenu skúseností medzi zástupcami oboch susedných krajín.

Program:

- 10:00 Úvod
- 10:15 – 11:15 Prezentácia o iniciatíve vzdelávania dospelých (Initiative Erwachsenenbildung)
diskusia
- 11:15 – 12:15 Prezentácia o činnosti akadémie ďalšieho vzdelávania wba (Weiterbildungsakademie)
diskusia
- 12:15 – 12:30 Záver

Záver:

V prvom bloku zástupcovia rakúskej iniciatívy vzdelávania dospelých (Initiative Erwachsenenbildung - IEB) p. Ingrid Kemper, Johanna Weismann a Marcus Rößner predstavili východiská a aktuálnu situáciu pri realizovaní iniciatívy IEB.

Podnet k vzniku tejto iniciatívy sa viaže k roku 2008, kedy sa vzdelávanie dospelých objavilo v programovom vyhlásení vlády. Dôležitú úlohu zohral aj vplyv politik EÚ v tejto oblasti. Rakúsko nemá osobitný zákon o vzdelávaní dospelých. Iniciatíva však beží od r. 2012 a realizuje sa na základe dohody (podľa čl. 15a ústavného zákona) medzi federálnou vládou a spolkovými krajinami. Momentálne prebieha jej tretie programové obdobie (do 2023) a plánuje sa ďalšie obdobie s financovaním na 4-5 rokov. Finančné prostriedky sú zabezpečené zo štátneho rozpočtu, rozpočtu spolkových krajín a fondov ESF.

IEB poskytuje bezplatné vzdelávanie dospelých v oblasti základných zručností a na účely ukončenia povinnej školskej dochádzky a získania nižšieho stredného vzdelania. Vytvára rovnaké podmienky na zabezpečenie kvality vzdelávania dospelých po celom území Rakúska.

Finančnú podporu z IEB získavajú tie organizácie vzdelávania dospelých, ktoré prejdú akreditačným procesom. Akreditáciu zabezpečuje kancelária Geschäftsstelle Erwachsenenbildung. Organizácie, ktoré už boli predtým akreditované v rakúskom systéme Ö-Cert, prechádzajú zjednodušeným procesom akreditácie v IEB. O udelení akreditácie rozhoduje riadiaci výbor (Steuerungsgruppe) cca 5-krát do roka. Členmi výboru sú zástupcovia štátu, spolkových krajín a sociálni partneri. Žiadosti o akreditáciu hodnotia z technickej stránky zamestnanci Geschäftsstelle Erwachsenenbildung, z obsahovej experti akreditačnej komisie (Akkreditierungsgruppe).

Akreditácia IEB je platná počas celého programového obdobia. Akredituje sa na troch úrovniach - inštitúcia, typ vzdelávacích programov a zamestnanci, pričom dôraz sa kladie na akreditáciu programov. V prípade výrazných zmien napr. v stave zamestnancov musí dôjsť k reakreditácii. Zamestnanci financovaní z IEB musia byť certifikovaní lektori vzdelávania dospelých s možnosťou dodatočnej certifikácie lektorov základných zručností. Certifikáciu zabezpečuje akadémia ďalšieho vzdelávania wba.

Finančná podpora IEB sa udeľuje vo forme paušálov za vyučovaciu jednotku. O celkovej výške podpory rozhoduje riadiaci výbor. Organizácie nie sú penalizované v prípade nízkych počtov účastníkov na programoch. Minimum na otvorenie programu sú 3 účastníci. Programy základných zručností majú cca 100 – 400 vyučovacích jednotiek, programy povinnej školskej dochádzky 1000 – 1180. 400-hodinové kurzy základných zručností sú pre mnohých učiacich príliš náročné. Vzdelávanie a skúšky v programoch povinnej školskej dochádzky je možné absolvovať modulárne.

Poradenstvo a mentoring je povinnou súčasťou každého vzdelávacieho programu a zohľadnené v jednotkových sadzbách. Poskytujú ho interní aj externí pracovníci.

Údaje o realizácii IEB sa zbierajú prostredníctvom monitorovacej databázy a pravidelne vyhodnocujú. Zaujímavý bol napr. prehľad dôvodov predčasného ukončenia vzdelávania v programoch IEB zo strany účastníkov.

Novinkou tohto roka (júl 2022) je prepracovanie kurikula základných zručností do vzdelávacích výstupov v každom predmete. Kurikulum sme dostali v tlačenej forme v jednej kópii.

Na otázku, či doklady o vzdelaní, ktoré získajú absolventi programov IEB, uznávajú zamestnávateľia, odpovedali rakúski kolegovia, že na tom pracujú. Potvrdili však, že certifikát o ukončení povinnej školskej dochádzky a získaní nižšieho stredného vzdelania, je rovnocenný s vysvedčením zo školy.

V druhom bloku sa účastníci študijnej návštevy venovali druhej novinke – novému kvalifikačnému profilu lektorov základných zručností (apríl 2022). Jeho cieľom je profesionalizácia vzdelávania dospelých v Rakúsku. P. Irmgard Stieglmeier z akadémie ďalšieho vzdelávania wba predstavila profil lektora a podmienky, ktoré musia uchádzači splniť. Certifikát lektora základných zručností (20 ECTS) je doplnkovým modulom k certifikátu lektora vzdelávania dospelých (60 ECTS). Certifikát lektora základných zručností možno získať buď absolvovaním vzdelávacieho programu (400 hodín), alebo validáciou predchádzajúceho vzdelania a praxe vo wba. Prípravné programy na skúšku môžu ponúkať rôzne inštitúcie. Momentálne sú dva programy platené a jeden bezplatný. Z iniciatívy IEB môže prvých 30 záujemcov získať finančnú podporu na pokrytie nákladov. Skúška, ktorú musí uchádzač o certifikát absolvovať, má teoretickú a praktickú časť. Teoretická časť je veľmi náročná pre ľudí bez vysokoškolského vzdelania. Wba však poskytuje uchádzačom v procese validácie poradenstvo. Validácia prebieha v súlade s požiadavkami Cedefop v oblasti validácie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia. Ide o úroveň EQF 5. Okrem toho ponúka wba aj študijný program pre diplomovaných lektorov vzdelávania dospelých na úrovni EQF 6.

Študijná návšteva u rakúskych kolegov poskytla členom Národnej siete pre základné zručnosti a na podporu implementácie európskej iniciatívy Cesty zvyšovania zručností dôležité informácie a inšpiráciu. Získané poznatky možno na Slovensku využiť pri formulovaní nových politík v oblasti celoživotného vzdelávania, konkrétne v podpore rozvoja základných zručností dospelých. Skúsenosti z Rakúska ukazujú, že dobre nastavený systém riadenia kvality poskytovania vzdelávania a poradenstva, ktorý je zastrešený štátnou inštitúciou, je v celom systéme podstatným prvkom.